Europski parlament
2019-2024

Odbor za vanjske poslove

2023/2118(INI)

7.7.2023

NACRT IZVJEŠĆA

o ljudskim pravima i demokraciji u svijetu i politici Europske unije u tom području – godišnje izvješće za 2023.
(2023/2118(INI))

Odbor za vanjske poslove

Izvjestitelj: Nacho Sánchez Amor

PR_INI

SADRŽAJ

Stranica

PRIJEDLOG REZOLUCIJE EUROPSKOG PARLAMENTA 3

OBRAZLOŽENJE.....14

PRIJEDLOG REZOLUCIJE EUROPSKOG PARLAMENTA

o ljudskim pravima i demokraciji u svijetu i politici Europske unije u tom području – godišnje izvješće za 2023.
(2023/2118(INI))

Europski parlament,

– uzimajući u obzir Povelju Europske unije o temeljnim pravima,

– uzimajući u obzir Europsku konvenciju o ljudskim pravima,

– uzimajući u obzir članke 2., 3., 8., 21. i 23. Ugovora o Europskoj uniji (UEU),

– uzimajući u obzir članke 17. i 207. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU),

– uzimajući u obzir Opću deklaraciju o ljudskim pravima i ostale sporazume i instrumente o ljudskim pravima koje je usvojio UN,

– uzimajući u obzir Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima,

– uzimajući u obzir Konvenciju Ujedinjenih naroda o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida iz 1948. i Rezoluciju 43/29 Vijeća Ujedinjenih naroda za ljudska prava od 22. lipnja 2020. o sprečavanju genocida,

– uzimajući u obzir Konvenciju Ujedinjenih naroda od 18. prosinca 1979. o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena,

– uzimajući u obzir Deklaraciju o ukidanju svih oblika nesnošljivosti i diskriminacije na temelju vjere ili uvjerenja proglašenu Rezolucijom Opće skupštine Ujedinjenih naroda 36/55 od 25. studenoga 1981.,

– uzimajući u obzir Deklaraciju Ujedinjenih naroda od 18. prosinca 1992. o pravima osoba pripadnika nacionalnih ili etničkih, vjerskih i jezičnih manjina,

– uzimajući u obzir Deklaraciju Ujedinjenih naroda o borcima za ljudska prava koju je 9. prosinca 1998. konsenzusom u Rezoluciji 53/144 usvojila Opća skupština Ujedinjenih naroda,

– uzimajući u obzir Konvenciju Ujedinjenih naroda o pravima djeteta od 20. studenoga 1989. i njezina dva fakultativna protokola usvojena 25. svibnja 2000.,

– uzimajući u obzir Ugovor Ujedinjenih naroda o trgovini oružjem koji je stupio na snagu 24. prosinca 2014. i Kodeks ponašanja EU-a pri izvozu oružja od 5. lipnja 1998.,

– uzimajući u obzir Pekinšku deklaraciju Ujedinjenih naroda iz rujna 1995.,

– uzimajući u obzir Program održivog razvoja Ujedinjenih naroda do 2030. donesen 25. rujna 2015., a posebno 1., 4., 5., 8. i 10. cilj tog programa,

– uzimajući u obzir Konvenciju Vijeća Europe od 4. travnja 1997. o zaštiti ljudskih prava i dostojanstva ljudskog bića u pogledu primjene biologije i medicine i njezine dodatne protokole, Konvenciju od 16. svibnja 2005. o suzbijanju trgovanja ljudima i Konvenciju od 25. listopada 2007. o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja,

– uzimajući u obzir Konvenciju Vijeća Europe od 11. svibnja 2011. o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (Istanbulska konvencija), koju nisu ratificirale sve države članice,

– uzimajući u obzir Protokol br. 6 uz Konvenciju Vijeća Europe od 28. travnja 1983. za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, o ukidanju smrtne kazne,

– uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EU) 2020/1998 od 7. prosinca 2020. o mjerama ograničavanja zbog teških kršenja i povreda ljudskih prava[1],

– uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2021/947 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. lipnja 2021. o uspostavi Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa, izmjeni i stavljanju izvan snage Odluke br. 466/2014/EU Europskog parlamenta i Vijeća te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) 2017/1601 Europskog parlamenta i Vijeća i Uredbe Vijeća (EZ, Euratom) br. 480/2009[2],

– uzimajući u obzir Zaključke Vijeća od 20. veljače 2023. o prioritetima EU-a na forumima UN-a za ljudska prava u 2023.,

– uzimajući u obzir Akcijski plan EU-a za ljudska prava i demokraciju za razdoblje od 2020. do 2024., koji je Vijeće usvojilo 17. studenoga 2020., kao i njegov pregled sredinom razdoblja provedbe usvojen 9. lipnja 2023.,

– uzimajući u obzir Akcijski plan EU-a o rodnoj ravnopravnosti i osnaživanju žena u vanjskim odnosima za razdoblje 2021. – 2025. (GAP III),

– uzimajući u obzir strategiju EU-a o pravima djeteta (2021. – 2024.),

– uzimajući u obzir Smjernice EU-a o borcima za ljudska prava, koje je Vijeće usvojilo 14. lipnja 2004.,

– uzimajući u obzir Smjernice EU-a o promicanju poštovanja međunarodnog humanitarnog prava iz 2005., kako su ažurirane 2009.,

– uzimajući u obzir Smjernice EU-a o smrtnoj kazni, kako ih je ažuriralo Vijeće 12. travnja 2013.,

– uzimajući u obzir Smjernice EU-a o promicanju i zaštiti ostvarivanja svih ljudskih prava lezbijki, homoseksualaca, biseksualnih, transrodnih i interseksualnih osoba (LGBTI) donesene 24. lipnja 2013.,

– uzimajući u obzir Smjernice EU-a za ljudska prava o slobodi izražavanja na internetu i

[1] SL L 410 I, 7.12.2020., str. 1.
[2] SL L 209, 14.6.2021., str. 1.

izvan njega, koje je Vijeće usvojilo 12. svibnja 2014.,

– uzimajući u obzir Smjernice EU-a za ljudska prava o nediskriminaciji u vanjskom djelovanju, koje je Vijeće usvojilo 18. ožujka 2019.,

– uzimajući u obzir Smjernice EU-a za ljudska prava o zdravstveno ispravnoj vodi za piće i sanitarnim uvjetima, koje je Vijeće usvojilo 17. lipnja 2019.,

– uzimajući u obzir revidirane Smjernice za politiku EU-a prema trećim zemljama u vezi s mučenjem i drugim okrutnim, neljudskim ili ponižavajućim postupanjem ili kažnjavanjem, koje je Vijeće usvojilo 16. rujna 2019.,

– uzimajući u obzir revidirane Smjernice EU-a za dijaloge s partnerskim/trećim zemljama o ljudskim pravima, koje je Vijeće odobrilo 22. veljače 2021.,

– uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 12. rujna 2012. naslovljenu „Temelji demokracije i održivog razvoja: suradnja Europske unije s civilnim društvom u vanjskim odnosima” (COM(2012)0492),

– uzimajući u obzir zaključke Vijeća od 10. ožujka 2023. o ulozi prostora za građansko djelovanje u zaštiti i promicanju temeljnih prava u EU-u,

– uzimajući u obzir Komisijin Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o dužnoj pažnji za održivo poslovanje i izmjeni Direktive (EU) 2019/1937 (COM(2022)0071),

– uzimajući u obzir Godišnje izvješće EU-a o ljudskim pravima i demokraciji u svijetu za 2022.,

– uzimajući u obzir svoju Nagradu Saharov za slobodu mišljenja,

– uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 15. siječnja 2019. o Smjernicama EU-a i mandatu posebnog izaslanika EU-a za promicanje slobode vjeroispovijesti ili uvjerenja izvan EU-a[3],

– uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 23. listopada 2020. o rodnoj ravnopravnosti u vanjskoj i sigurnosnoj politici EU-a[4],

– uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 19. svibnja 2021. o zaštiti ljudskih prava i vanjskoj migracijskoj politici EU-a[5],

– uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 19. svibnja 2021. o učincima klimatskih promjena na ljudska prava i ulozi boraca za zaštitu okoliša u vezi s tim pitanjem[6],

– uzimajući u obzir svoju rezoluciju od 8. srpnja 2021. naslovljenu „Globalni režim

[3] SL C 411, 27.11.2020., str. 30.
[4] SL C 404, 6.10.2021., str. 202.
[5] SL C 15, 12.1.2022., str. 70.
[6] SL C 15, 12.1.2022., str. 111.

sankcija EU-a u području ljudskih prava (europski Zakon Magnicki)”[7],

– uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 16. rujna 2021. s preporukama Komisiji o utvrđivanju rodno uvjetovanog nasilja kao novog područja kriminaliteta u članku 83. stavku 1. UFEU-a[8],

– uzimajući u obzir svoju preporuku od 17. veljače 2022. upućenu Vijeću i potpredsjedniku Komisije / Visokom predstavniku Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku o korupciji i ljudskim pravima[9],

– uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 18. siječnja 2023. o ljudskim pravima i demokraciji u svijetu i politici Europske unije u tom području – godišnje izvješće za 2022.[10] te svoje prethodne rezolucije o ranijim godišnjim izvješćima,

– uzimajući u obzir svoje rezolucije o kršenju ljudskih prava, demokracije i vladavine prava (tzv. hitne rezolucije) usvojene od 2019. u skladu s člankom 144. Poslovnika, a posebno one usvojene 2022. i 2023.,

– uzimajući u obzir članak 54. Poslovnika,

– uzimajući u obzir izvješće Odbora za vanjske poslove (A9-0000/2023),

A. budući da se Unija temelji na vrijednostima poštovanja ljudskog dostojanstva, slobode, demokracije, jednakosti, vladavine prava i poštovanja ljudskih prava, kako se navodi u članku 2. UEU-a; budući da se djelovanje Unije diljem svijeta vodi univerzalnošću i nedjeljivošću ljudskih prava;

B. budući da je, prema Ugovorima, učinkovita zaštita i obrana ljudskih prava i demokracije u središtu vanjskog djelovanja EU-a;

C. budući da su dosljednost i usklađenost unutarnjih i vanjskih politika EU-a ključne za postizanje učinkovite politike EU-a o ljudskim pravima;

D. budući da su zemlje koje svakoj osobi jamče mogućnost uživanja ljudskih prava demokracije; budući da je multilateralizam utemeljen na pravilima najbolji organizacijski sustav za obranu demokracija;

E. budući da se broj autokracija povećao, pri čemu prema podacima Sveučilišta u Göteborgu[11] 70 % svjetskog stanovništva sada živi pod autoritarnom vladavinom; budući da taj porast autoritarizma, neliberalizma i populizma ugrožava globalni poredak utemeljen na pravilima, zaštitu i promicanje ljudskih prava u svijetu, kao i vrijednosti i načela na kojima se Unija temelji;

[7] SL C 99, 1.3.2022., str. 152.
[8] SL C 117, 11.3.2022., str. 88.
[9] SL C 342, 6.9.2022., str. 295.
[10] Usvojeni tekstovi, P9_TA(2023)0011.
[11] Sveučilište u Göteborgu, „The world is becoming increasingly authoritarian – but there is hope” (Svijet postaje sve autoritarniji – ali ima nade), 2. ožujka 2023. https://www.gu.se/en/news/the-world-is-becoming-increasingly-authoritarian-but-there-is-hope.

F. budući da je ovogodišnja revizija Akcijskog plana EU-a za ljudska prava i demokraciju za razdoblje 2020. – 2024. sredinom provedbenog razdoblja pokazala da je unatoč dosad postignutom napretku potrebno učiniti više, posebno u kontekstu dosad nezabilježenih izazova s kojima se svijet suočava od njegova donošenja;

Suočavanje s globalnim trendovima i velikim izazovima

1. ponovno ističe univerzalnost i nedjeljivost ljudskih prava te urođeno dostojanstvo svakog ljudskog bića; ponovno potvrđuje dužnost EU-a i njegovih država članica da promiču i štite demokraciju i univerzalnost ljudskih prava diljem svijeta;

2. naglašava da EU mora biti u potpunosti spreman boriti se protiv porasta autoritarizma, neliberalizma i populizma, kao i sve češćih napada na univerzalnost ljudskih prava, demokraciju i međunarodno humanitarno pravo;

3. osuđuje sve veći trend kršenja ljudskih prava i demokratskih vrijednosti diljem svijeta, koji, među ostalim, čine pogubljenja, mučenje, proizvoljna uhićenja i pritvaranja, pritisak na civilno društvo i političke protivnike, prekomjerna upotreba nasilja od strane javnih vlasti, cenzura i prijetnje neovisnim medijima; žali zbog slabljenja zaštite demokratskih institucija i smanjenja prostora za djelovanje civilnog društva diljem svijeta;

4. ističe veći broj alata kojima se koriste autoritarni i neliberalni režimi kako bi izgradili okvir za slabljenje ljudskih prava zakonodavnim i nezakonodavnim odredbama koje se upotrebljavaju za ušutkavanje i prijećenje civilnom društvu, kontrolu pravosuđa i progon boraca za ljudska prava, među ostalim, ograničavanjem uživanja temeljnih prava, što je očito kršenje njihovih međunarodnih obveza u pogledu ljudskih prava;

5. sa zadovoljstvom primjećuje da postoje i „svijetle točke ljudskih prava” u tom kontekstu velikih izazova za ljudska prava diljem svijeta; ističe potrebu za više strateškom komunikacijom o ljudskim pravima i demokraciji širenjem vijesti o pozitivnim rezultatima, politikama i najboljim praksama; podupire inicijativu „Dobri primjeri u području ljudskih prava”[12] kao način promicanja pozitivnih priča o ljudskim pravima;

Reagiranje na univerzalne izazove u području ljudskih prava i demokracije

Poštovanje međunarodnog prava o ljudskim pravima i humanitarnog prava

6. ističe potrebu za poštovanjem međunarodnog humanitarnog prava; poziva na učinkovito jamčenje brzog i neometanog prolaska humanitarne pomoći tijekom oružanih sukoba te na sustavno stvaranje humanitarnih koridora kada i gdje je to potrebno u oružanim sukobima i ratovima; osuđuje katastrofalne humanitarne posljedice i kršenja ljudskih prava prouzročena modernim ratovanjem i sukobima diljem svijeta; ističe rodno uvjetovane učinke oružanog sukoba, kao i njegove posljedice za okoliš;

[12] https://goodhumanrightsstories.net/.

Pravo na život: prema općem ukidanju smrtne kazne

7. napominje da unatoč trendu poduzimanja koraka prema ukidanju smrtne kazne u nekim zemljama izvan EU-a, i dalje postoje znatni izazovi u tom pogledu; žali zbog činjenice da je u drugim zemljama izvan EU-a broj izvršenih smrtnih kazni dosegnuo najvišu razinu u posljednjih pet godina; ponavlja svoj poziv da sve zemlje u potpunosti ukinu smrtnu kaznu ili smjesta uvedu moratorij na nju kao prvi korak prema njezinu ukidanju;

Pravo na slobodu izražavanja, sloboda medija i pravo na informiranje

8. iznimno je zabrinut zbog sve većeg nazadovanja u pogledu slobode izražavanja i slobode medija diljem svijeta, posebno za novinare; osuđuje cenzuru novinara, boraca za ljudska prava i organizacija civilnog društva primjenom zakona o takozvanim „stranim agentima”, kao i drugih zakonodavnih i nezakonodavnih mjera koje donose autoritarni i neliberalni režimi; podsjeća na svoju duboku zabrinutost zbog korištenja strateških tužbi protiv javnog sudjelovanja kako bi ih se ušutkalo;

Pravo na slobodu mišljenja, savjesti, vjeroispovijesti i uvjerenja

9. ponovno izražava zabrinutost zbog kršenja prava na slobodu mišljenja, savjesti, vjeroispovijesti i uvjerenja; žali zbog instrumentalizacije vjerskih identiteta ili identiteta uvjerenja u političke svrhe i isključivanja manjina na temelju vjeroispovijesti i uvjerenja te vjerskih zajednica u određenim zemljama izvan EU-a; preporučuje da posebni izaslanik blisko i komplementarno surađuje s posebnim predstavnikom EU-a za ljudska prava i Radnom skupinom Vijeća za ljudska prava te u tu svrhu smatra da bi posebni izaslanik za promicanje slobode vjeroispovijesti i uvjerenja izvan EU-a trebao biti uključen u Europsku službu za vanjsko djelovanje na sličan način kao i drugi posebni izaslanici i posebni predstavnici EU-a;

Pravo na jednakost i nediskriminaciju

10. ponovno osuđuje sve oblike rasizma, netolerancije, ksenofobije i diskriminacije na temelju rase, etničke pripadnosti, nacionalnosti, društvene klase, invaliditeta, kaste, vjere, uvjerenja, dobi, seksualne orijentacije ili rodnog identiteta; osuđuje sve veću međunarodnu prijetnju govora mržnje, među ostalim na internetu; ponovno ističe ključnu ulogu obrazovanja i dijaloga u promicanju tolerancije, razumijevanja i raznolikosti;

Pravo na slobodu od mučenja i nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja

11. osuđuje svako djelovanje ili pokušaj legalizacije, poticanja, odobravanja, pristanka ili prihvaćanja mučenja i drugog okrutnog, nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili metoda kažnjavanja pod bilo kojim okolnostima;

Pravo na sudjelovanje javnosti

12. napominje da se pravo na sudjelovanje na slobodnim i poštenim izborima ne poštuje u autoritarnim i neliberalnim režimima; ističe da ti režimi provode lažne izbore radi učvršćivanja svoje moći jer u njima nema stvarnog političkog osporavanja i pluralizma; ponavlja svoje pozive EU-u da ispita uvođenje stalnog poziva na promatranje izbora u

okviru demokratske klauzule u sporazumima EU-a, Općem sustavu povlastica i jednakovrijednim mehanizmima;

Prava žena i rodna ravnopravnost

13. naglašava da su prava žena i rodna ravnopravnost nužna i nedjeljiva ljudska prava, kao i osnova za vladavinu prava i otporne demokracije; žali zbog činjenice da se milijuni žena i djevojčica i dalje suočavaju s diskriminacijom i nasiljem, posebno u kontekstu sukoba, te da im se uskraćuje dostojanstvo, autonomija, pa čak i život; traži da EU, njegove države članice i partneri sličnih stavova pojačaju napore kako bi osigurali potpuno uživanje i zaštitu njihovih ljudskih prava; poziva na donošenje povelje EU-a o pravima žena; najoštrije osuđuje sve češće napade na spolno i reproduktivno zdravlje i prava diljem svijeta, kao i rodno uvjetovano nasilje; pozdravlja pristupanje EU-a Istanbulskoj konvenciji;

Prava migranata i izbjeglica

14. osuđuje podrivanje ljudskih prava i sigurnosti migranata, izbjeglica i prisilno raseljenih osoba; ponovno potvrđuje njihova neotuđiva ljudska prava i podsjeća na obvezu država da ih štite u skladu s relevantnim međunarodnim pravom; poziva EU i njegove države članice da učinkovito poštuju njihova prava u migracijskoj politici EU-a i njegovoj suradnji s partnerskim zemljama u tom pogledu; iznimno je zabrinut zbog dosad nezabilježenog broja prisilno raseljenih osoba kao posljedice kršenja ljudskih prava (122 milijuna krajem 2022.), koji se u posljednjih 10 godina udvostručio;

Ljudska prava, poslovanje i trgovina

15. naglašava ulogu trgovine kao važnog instrumenta za promicanje i poboljšanje stanja ljudskih prava u partnerskim zemljama EU-a; međutim, napominje da je postignuto tek neznatno poboljšanje u nekima od tih zemalja ili nije uopće postignuto; žali zbog štetnih učinaka pretjeranih i izrabljujućih poslovnih aktivnosti na ljudska prava i demokraciju; poziva na brz i ambiciozan konačni sporazum o direktivi o dužnoj pažnji za održivo poslovanje s obvezujućim pravilima EU-a o odgovornom korporativnom ponašanju u pogledu ljudskih, radnih i okolišnih prava te na pravodobno dovršenje zabrane proizvoda prisilnog rada kako bi se zajamčilo da proizvodi nastali prisilnim radom budu zabranjeni na tržištu Unije;

Prava pripadnika zajednice LGBTIQ+

16. žali zbog kršenja ljudskih prava, uključujući diskriminaciju, progonjenje, nasilje i ubojstva lezbijki, homoseksualaca, biseksualnih, transseksualnih, nebinarnih, interseksualnih i *queer* osoba (LGBTIQ+) diljem svijeta; iznimno je zabrinut zbog širenja mržnje i diskursa i zakonodavstva usmjerenih protiv pripadnika zajednice LGBTIQ+ i boraca za ljudska prava; ponavlja svoj poziv na potpunu provedbu Strategije o ravnopravnosti LGBTIQ osoba 2020. – 2025. kao alata EU-a za poboljšanje položaja pripadnika zajednice LGBTIQ+ diljem svijeta;

Prava djeteta

17. osuđuje pad poštovanja prava djeteta i sve veća kršenja tih prava, među ostalim

nasiljem, ranim i prisilnim brakovima, seksualnim zlostavljanjem uključujući genitalno sakaćenje, trgovanjem ljudima, dječjim radom, novačenjem djece vojnika, nedostatkom pristupa obrazovanju i zdravstvenoj skrbi, pothranjenošću i ekstremnim siromaštvom; ponavlja svoj poziv na zauzimanje sustavnog i dosljednog pristupa promicanju i obrani prava djece u svim vanjskim politikama EU-a;

Prava osoba s invaliditetom

18. zabrinut je zbog izazova u pogledu potpunog ostvarivanja prava osoba s invaliditetom, kao što su pristup obrazovanju, zdravstvenoj skrbi i zapošljavanju te sudjelovanje u političkom životu; ponovno poziva EU da pomogne partnerskim zemljama u razvoju politika za potporu njegovateljima za osobe s invaliditetom;

Prava starijih osoba

19. ponavlja svoj poziv EU-u i državama članicama da razviju nove načine za jačanje prava starijih osoba uzimajući u obzir višestruke izazove s kojima se suočavaju, kao što su, među ostalim, diskriminacija na temelju dobi, siromaštvo, nasilje i nedostatak socijalne zaštite;

Pravo na hranu

20. podsjeća da je pravo na hranu, uključujući fizički i ekonomski pristup odgovarajućoj hrani ili sredstvima za njezinu nabavu, ljudsko pravo; iznimno je zabrinut zbog izazova povezanih s pravom na hranu diljem svijeta, posebno u ratnim situacijama i sukobima; traži da EU i njegove države članice promiču obvezne smjernice o pravu na hranu u okviru sustava UN-a;

Pravo na čist, zdrav i održiv okoliš

21. ističe da klimatske promjene i njihov učinak na okoliš izravno utječu na stvarno uživanje svih ljudskih prava; uvažava bitan rad organizacija civilnog društva, boraca za ljudska prava u području okoliša i aktivista autohtonih naroda na zaštiti čistog, zdravog i održivog okoliša; žali zbog rizika s kojim se suočavaju borci za ljudska prava u području okoliša i aktivisti autohtonih naroda te poziva na jamčenje njihove učinkovite zaštite;

Ljudska prava i digitalne tehnologije

22. zabrinut je zbog prijetnje koju umjetna inteligencija može predstavljati za demokracije i ljudska prava, posebno ako nije propisno regulirana; pozdravlja zaključke Vijeća od 26. lipnja 2023. o jačanju uloge i vodstva EU-a u globalnom digitalnom upravljanju, posebno njegov položaj oblikovatelja globalnih digitalnih pravila, te u tom smislu pozdravlja prijedlog uredbe o usklađivanju pravila o umjetnoj inteligenciji kojima se trebaju zaštititi ljudska prava i prednosti koje umjetna inteligencija može pružiti za dobrobit ljudi;

Jačanje instrumentarija EU-a za promicanje i zaštitu ljudskih prava i demokracije diljem svijeta

Akcijski plan EU-a za ljudska prava i demokraciju

23. primjećuje da dosadašnja provedba akcijskog plana EU-a za ljudska prava i demokraciju od strane EU-a i njegovih država članica, iako znatna, i dalje zaostaje, kao što je navedeno u njegovoj reviziji sredinom provedbenog razdoblja, zbog dosad nezabilježenih izazova s kojima se svijet suočava od njegova donošenja, u tom smislu pozdravlja jačanje akcijskog plana za preostalo razdoblje radi maksimiziranja sinergija i komplementarnosti između ljudskih prava i demokracije na lokalnoj, nacionalnoj i globalnoj razini;

Posebni predstavnik EU-a za ljudska prava

24. u potpunosti podupire rad posebnog predstavnika EU-a za ljudska prava u doprinosu vidljivosti i usklađenosti djelovanja EU-a u području ljudskih prava u vanjskim odnosima EU-a; podupire njegovu središnju ulogu u promicanju i zaštiti ljudskih prava u EU-u suradnjom s trećim zemljama i partnerima sličnih stavova;

Instrument za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa i tematski program za ljudska prava i demokraciju

25. podsjeća na temeljnu ulogu Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa, uključujući njegov tematski program o ljudskim pravima i demokraciji, kao vodećeg instrumenta EU-a u promicanju i zaštiti ljudskih prava i demokracije diljem svijeta; ističe potrebu za suradnjom s civilnim društvom u svim relevantnim vanjskim aktivnostima EU-a; ponovno ističe važnost racionalizacije pristupa koji se temelji na ljudskim pravima u instrumentima EU-a za vanjsko djelovanje;

Međunarodni sporazumi EU-a

26. naglašava da bi se klauzule o ljudskim pravima trebale primjenjivati na sve međunarodne sporazume EU-a kao „ključni element”, uključujući sektorske i investicijske sporazume; napominje da je EU do 2014. službeno aktivirao klauzule o ljudskim pravima u dvadesetak navrata i da je otad samo jednom usvojio „odgovarajuće mjere” u skladu s tim klauzulama; ponavlja da bi, s obzirom na stalna kršenja klauzula o ljudskim pravima od strane partnerskih zemalja, EU trebao reagirati brzo i odlučno, među ostalim i suspenzijom relevantnih sporazuma ako se druge mogućnosti pokažu neučinkovitima;

Dijalozi EU-a o ljudskim pravima

27. naglašava važnu ulogu dijaloga o ljudskim pravima u okviru paketa instrumenata EU-a o ljudskim pravima i kao ključnog sredstva za provedbu akcijskog plana EU-a za ljudska prava i demokraciju; ističe da bi se ti dijalozi trebali baviti stanjem svih ljudskih prava i demokracije s relevantnim zemljama; napominje da bi se dijalozi o ljudskim pravima trebali smatrati ključnim elementom trajnog angažmana EU-a, a ne samostalnim instrumentom; podsjeća da se ti dijalozi trebaju upotrebljavati zajedno i u sinergiji s drugim instrumentima; ponavlja da je potrebno razmatrati pojedinačne slučajeve i osigurati odgovarajuće daljnje postupanje; poziva na povećanje vidljivosti tih dijaloga i njihovih ishoda, među ostalim objavljivanjem zajedničke izjave za medije;

Globalni režim sankcija EU-a u području ljudskih prava

28. pozdravlja sve veću primjenu globalnog režima sankcija EU-a u području ljudskih prava kao ključnog političkog alata u obrani ljudskih prava i demokracije EU-a diljem svijeta; međutim, prima na znanje izazove koje zahtjev za jednoglasnošću predstavlja u njihovu donošenju i ponavlja svoj poziv na uvođenje glasovanja kvalificiranom većinom za odluke o globalnom režimu sankcija u području ljudskih prava; u potpunosti podupire mogućnost nametanja ciljanih antikorupcijskih sankcija u okviru EU-a u tom pogledu, što je dugogodišnji prioritet Parlamenta, bilo njezinim uključivanjem u globalni režim sankcija u području ljudskih prava bilo u drugi režim; ističe potrebu za potpunom provedbom sankcija i poziva na rješavanje zaobilaženja;

Aktivnosti za potporu demokraciji

29. ponovno izražava zabrinutost zbog sve češćih napada autoritarnih i neliberalnih režima na demokraciju i demokratske standarde; naglašava da obrana i potpora demokraciji diljem svijeta sve više postaju od geopolitičkog i strateškog interesa; ponovno ističe važnost misija EU-a za promatranje izbora te doprinos Parlamenta razvoju i poboljšanju njihove metodologije; traži povećanje sredstava Skupine Europskog parlamenta za podršku demokraciji i koordinaciju izbora;

Podrška EU-a borcima za ljudska prava

30. iznimno je zabrinut zbog napada na borce za ljudska prava i uznemiravanja boraca za ljudska prava, kao i njihovih obitelji, zajednica i odvjetnika, te smatra posebno zabrinjavajućim što se za njihov progon upotrebljavaju sve sofisticiranija sredstva ; svesrdno podupire rad boraca za ljudska prava i djelovanje EU-a kako bi se osigurala njihova zaštita diljem svijeta; poziva EU i njegove države članice na potpunu i dosljednu primjenu smjernica EU-a o borcima za ljudska prava; poziva na ulaganje napora u jačanje vidljivosti djelovanja i kanala EU-a za zaštitu i potporu boraca za ljudska prava: ponavlja svoj poziv Komisiji da preuzme proaktivnu ulogu u uspostavi viznog sustava za više ulazaka na razini EU-a za ugrožene borce za ljudska prava;

Borba protiv nekažnjavanja i korupcije

31. ističe da nekažnjavanje i korupcija omogućuju i pogoršavaju kršenja ljudskih prava i propadanje demokracije; pozdravlja antikorupcijsko djelovanje u vanjskim politikama EU-a u Zajedničkoj komunikaciji Komisije i Visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku od 3. svibnja 2023. o borbi protiv korupcije (JOIN(2023)0012); podupire antikorupcijske odredbe uvrštene u trgovinske sporazume EU-a sa zemljama koje nisu članice EU-a; naglašava važnu ulogu civilnog društva u zemljama koje nisu članice EU-a u nadzoru borbe protiv nekažnjavanja i korupcije;

Djelovanje EU-a na multilateralnoj razini

32. ponovno ističe da EU i njegove države članice trebaju nastupati jedinstveno u UN-u i na drugim multilateralnim forumima; poziva EU i njegove države članice da zajamče zasebno i stalno člansko mjesto Unije na multilateralnim forumima, uključujući Vijeće sigurnosti UN-a; traži da delegacije EU-a preuzmu snažniju ulogu u multilateralnim forumima, za koje bi na raspolaganju trebale imati odgovarajuća sredstva;

33. pozdravlja političku i financijsku potporu koju je EU pružio Međunarodnom kaznenom sudu, uključujući ured tužitelja Međunarodnog kaznenog suda; traži od EU-a i njegovih država članica da nastave podupirati Međunarodni kazneni sud potrebnim sredstvima i resursima te da se koriste svim instrumentima koji su mu na raspolaganju za jačanje borbe protiv nekažnjavanja diljem svijeta;

Pristup „Team Europe”

34. žali zbog slučajeva različitih pristupa zaštiti i promicanju ljudskih prava u zemljama koje nisu članice EU-a zabilježenih u veleposlanstvima država članica i delegacijama EU-a; ističe da bi veleposlanstva država članica preuzimanje veće uloge u promicanju i zaštiti ljudskih prava trebala odrediti kao prioritet te istodobno podupirati civilno društvo u zemljama izvan EU-a; napominje da ta odgovornost ne bi trebala biti u potpunosti na delegacijama EU-a; potiče EU i njegove države članice da pojačaju napore u promicanju i zaštiti ljudskih prava i demokracije diljem svijeta;

°

° °

35. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću, Komisiji, potpredsjedniku Komisije / Visokom predstavniku Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku, posebnom predstavniku Europske unije za ljudska prava, vladama i parlamentima država članica, Vijeću sigurnosti Ujedinjenih naroda, glavnom tajniku Ujedinjenih naroda, predsjedniku 77. zasjedanja Opće skupštine Ujedinjenih naroda, predsjednici Vijeća Ujedinjenih naroda za ljudska prava, visokoj povjerenici Ujedinjenih naroda za ljudska prava te voditeljima delegacija Europske unije.

OBRAZLOŽENJE

Europski parlament svake godine donosi tri godišnja izvješća o vanjskoj, sigurnosnoj i obrambenoj politici EU-a te politici ljudskih prava.

Ta tri izvješća odnose se na:

- provedbu zajedničke vanjske i sigurnosne politike – godišnje izvješće za 2023. (na temelju izvješća Visokog predstavnika Unije za vanjsku politiku Europskom parlamentu o zajedničkoj vanjskoj i sigurnosnoj politici) – nadležnost odbora AFET,
- ljudska prava i demokraciju u svijetu i politiku Europske unije u tom području – godišnje izvješće za 2023. (na temelju godišnjeg izvješća EU-a o ljudskim pravima i demokraciji u svijetu za 2022.) – nadležnost pododbora DROI i
- provedbu zajedničke sigurnosne i obrambene politike – godišnje izvješće za 2023. (na temelju izvješća Visokog predstavnika Unije za vanjsku politiku Europskom parlamentu o zajedničkoj vanjskoj i sigurnosnoj politici) – nadležnost pododbora SEDE.

Tim se izvješćima prati i ocjenjuje provedba zajedničke vanjske i sigurnosne politike, uključujući politiku EU-a o ljudskim pravima te zajedničku sigurnosnu i obrambenu politiku. Ona su ključna sastavnica doprinosa Europskog parlamenta oblikovanju vanjske politike EU-a, posebno u pogledu ojačanog prava nadzora koje je Europskom parlamentu dodijeljeno Ugovorom iz Lisabona. Od ključne je važnosti da Europski parlament odgovori na godišnja izvješća drugih institucija čim se ona objave.